

tallet i Udvalget mod det Forslag, her er gjort, skal jeg endnu berøre disse Grunde. Man siger, at det vil være farligt at indføre forskjellige Slags Beviser ved de forskjellige Retter. Det er ganske vist, at det var ønskeligt, om vi paa eensgang kunde have det samme Bevisssystem i alle Tilfælde; men er det ikke nødvendigt hver Gang, vi forbedre vor Lovgivning for enkelte Tilfælde, afrene fra de øvrige, da at søge at gennemføre Reformen, saaledes som vi troe, det er vigtigt? Hører det ikke til enhver stykkelis Lovgivning? Vil det ikke netop være farligt, om vi saaledes foretager Reformen og blive staaende paa Halvveien, og lade blive tilbage af den tidligere Tilstand nogle af de Dele, som vare meest forkastelige? Er det ikke rigtigere, at vi med det Samme, vi foretage en væsentlig indgribende Forandring, saa gennemføre den saa bestemt, fuldstændigt og rigtigt, som det er muligt? Og er ikke Oprættelsen af selve Handelsretten i og for sig en saa stor Forandring i det bestaaende Retsvæsen, at det ogsaa ganske naturligt medfører Forandring i de Regler, hvorefter denne Ret kommer til at dømmes? Det er jo i sig allerede en stor Forandring, at civile Sager for Fremtiden skulle afgjøres af en Dommer med ikke lovlerde Bisiddere; det er aldeles forskjelligt fra vore øvrige Domstoles Indretning. Kunne vi foretage denne Forandring, kunne vi ogsaa foretage enkelte Forandringer, der naturligt knytte sig dertil. Jeg troer netop, det er ønskeligt, at man paa denne Maade prøver sig frem. Vi sige: vi have her en Ret, som vi naturligt maae overdrage at dømmes, ubunden af Lovens Bevisregler. Hvorfor skulle vi da ikke gjøre en Prøve? Hvorfor ikke see de Resultater, den vil føre til? Viser Resultatet sig betænkeligt og fordærveligt, kunne vi gjøre en Forandring; men viser det sig ønskeligt og priseligt, er det den bedste Veiledning for os og den bedste Begyndelse til at foretage en Forandring i andre Tilfælde. Naar vi ikke indføre den her og senere indrette andre Retter, hvor der kommer andre Elementer end lovlerde eller overhovedet etablerede nye Domstole, da kan der ikke være Tale om at forandre Bevisreglerne, da vi ikke gjorde det da Søs og Handelsretten oprettedes. Dernæst er det sagt, at det er vigtigt, at en Mand kan

sikre sig et Bevis. Det er fuldkommen rigtigt; men der er heller ikke Tale om, at vi ved at ophæve de lovbestemte Bevisregler, skulde give Anledning til, at Domstolene ikke dømte, hvor et fuldstændigt og godt Bevis var tilstede; men vi ville søge at forhindre, at et Bevis, der i sig er slet, bliver afgjørende, — og var det slet, kan det jo heller ikke være Lovens Tanke, at det skulde være afgjørende, og paa den anden Side, at et Bevis, som er fyldestgjørende, men som Loven ikke har stemplet som saadant, kunde betragtes som fyldestgjørende. Det kan saagodt som aldrig hænde sig, at f. Ex. en Mand, der har været saa forsigtig at sikre sig ved tvende fuldt paalidelige Vidners Tilstedeværelse, naar en Retshandel blev affluttet, skulde, skjøndt den ikke affluttet skriftlig, tabe sit Bevis, naar disse Mænd afgave en sikker og paalidelig Forklaring. Endelig er der gjort den Indvendning mod, at denne Bestemmelse optages, at Vidnerne kunne afhøres andetsteds end for Dommeren. Hertil maa jeg bemærke, at saaledes som Lovudkastet foreligger, overeensstemmende med, hvad der var indstillet af Fleertallet i Udvalget, vil efter § 35 Vidneførsel saagodt som altid finde Sted for Dommerne. Det hedder: „Vidneførselen foregaaer i Overværelse af samtlige Dommere, der skulle deeltage i Sagens Paaførelse, medmindre Rettens Formand i enkelte Tilfælde finder, at dette frembyder særdeles Vanstueligheder, og kan Retten da sættes af ham og to Bisiddere“. Jeg maa imidlertid erkjende, at der gives Tilfælde, hvor Dommerne ikke ere tilstede under Forhandlingerne, skjøndt de skulle endelig dømmes i Sagen. Denne Ulempe er ikke ubetydelig, ligesom det allerede tildeels følger af Appellvæsenet, at der nærmest kun kan dømmes efter det, der foreligger i Protokollen, da Sagen ved at gaae til Høiesteret maa afgjøres efter Retsprotokollen; men vigtigt er det alligevel, at Dommeren har saa stor Frihed indenfor de Grændser, der saaledes afstikkes, som det er muligt. Om det end kan siges, at Endeel gaaer tabt ved, at Vidneførselen kan optages, uden at Dommeren er tilstede, idet enkelte af de meget vigtige Momenter, som ellers skulle til for at danne Overbevisningen, savnes, er der ikke Grund til aldeles at opgive den Frihed, som over-